

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยในสนาม (Field Study) โดยใช้การสัมภาษณ์ (Interview) เก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้เพราะข้อมูลที่ต้องการเป็นนามธรรม (Abstract) เป็นเรื่องที่ซับซ้อนและเข้าใจยาก ฉะนั้น จึงเป็นการยากที่จะเขียนคำถามให้รัดกุมและคลุมเนื้อหาที่ต้องการจะถามให้ตลอดทุกคำถาม และอีกประการหนึ่ง ตัวอย่างประชากรครึ่งหนึ่ง เป็นผู้ที่มีการศึกษาคำ อาจไม่เข้าใจข้อความคำถาม ผู้วิจัยจึงต้องมีการอธิบายเพิ่มเติม เหตุนี้ ผู้วิจัยจึงได้ใช้การสัมภาษณ์อย่างมีแบบแผน (Structured Interview) เพื่อควบคุมลักษณะข้อมูลที่ได้ และเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ให้เป็นไปตามทำนองเดียวกันทุกครั้งที่ได้สัมภาษณ์

การสร้างแบบสัมภาษณ์

เนื้อหาการสมรสและชีวิตครอบครัวจะครอบคลุมเนื้อหาต่าง ๆ อันเกี่ยวกับ

1. การเลือกคู่ครอง
2. การครองเรือน
3. การอบรมเลี้ยงดูบุตร

ผู้วิจัยใช้เนื้อหาทั้ง 3 ประการเป็นหลักในการสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยคัดเลือกตัวอย่างคำถามมาจากหนังสือและวารสารเกี่ยวกับเรื่องการสมรสและชีวิตครอบครัว ทั้งที่เป็นของไทยและของต่างประเทศ แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นนี้เป็นข้อความสั้น ๆ เป็นข้อ ๆ ประมาณ 83 ข้อ

ข้อความที่รวบรวมมามี 2 ประเภท คือ ประเภทแรกเป็นข้อความที่ผู้ตอบจะต้องตอบรับหรือเห็นด้วย จึงจะนับว่าผู้นั้นมีเหตุผลต่อการสมรสและชีวิตครอบครัว ส่วนประเภทที่สองเป็นข้อความที่ผู้ตอบจะต้องตอบปฏิเสธหรือไม่เห็นด้วย จึงจะนับว่าผู้นั้นมีเหตุผลต่อการสมรสและชีวิตครอบครัว

การที่มีคำตอบเพียงเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ก็เพราะเหตุผล 3 ประการ คือ

1. เพื่อให้ได้คำตอบตรงตามความรู้ที่แท้จริงของผู้ตอบที่มีอยู่จริง
2. เป็นการแยกให้เห็นความแตกต่างที่ชัดเจนที่สุดระหว่างความมีเหตุผลและไม่มีเหตุผลเกี่ยวกับการสมรสและชีวิตครอบครัวตามหลักของการออกแบบการวิจัย¹
3. เพื่อให้ได้คำตอบที่ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ มีเหตุผลหรือไม่ดี อย่างเป็นอย่างใดเท่านั้น

ในการตัดสินความมีเหตุผลเกี่ยวกับการสมรสและชีวิตครอบครัวนี้ ผู้วิจัยได้กำหนด ทฤษฎีไว้ว่า ผู้ใดเห็นด้วยกับข้อความที่มีการแสดงออกที่ดี และไม่เห็นด้วยกับข้อความที่มีการ แสดงออกที่ไม่ดี แสดงว่า ผู้นั้นมีเหตุผลดีต่อการสมรสและชีวิตครอบครัว

การหาความแม่นยำ (Validity) ของแบบวัดความมีเหตุผล ผู้วิจัยใช้การตัดสิน ของผู้ทรงคุณวุฒิ 9 ท่าน การเลือกผู้ทรงคุณวุฒิให้หลัก 2 ประการ คือ ประการแรก คำนึง ถึงสาขาวิชาที่เป็นภูมิหลังของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีพื้นฐานความรู้ทางด้านทฤษฎี สังคมวิทยา จิตวิทยา และประชากรศาสตร์ ประการที่สอง คำนึงถึงความเชี่ยวชาญเฉพาะ และความสนใจเกี่ยวกับการวัดความมีเหตุผล มีความเข้าใจเรื่องทำนองนี้เป็นอย่างดี

ส่วนวิธีการให้ผู้ทรงคุณวุฒิตัดสินข้อความในแบบวัดความมีเหตุผลนั้น ผู้วิจัยแยกข้อความ ที่รวบรวมได้จำนวน 83 ข้อ ออกเป็น 2 หมู่ หมู่หนึ่งมี 49 ข้อ เป็นข้อความที่ผู้ตอบ จะต้องตอบรับหรือเห็นด้วย จึงจะนับว่ามีเหตุผลดีต่อการสมรสและชีวิตครอบครัว หมู่ที่สอง 34 ข้อ เป็นข้อความที่ผู้ตอบจะต้องตอบปฏิเสธหรือไม่เห็นด้วย จึงจะนับว่ามีเหตุผลดีต่อการ สมรสและชีวิตครอบครัว ผู้วิจัยได้ส่งข้อความที่แยกออกแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาข้อความ โดยใช้คำถามสำหรับข้อความหมู่หนึ่งว่า

"ผู้ใดเห็นด้วยกับข้อความต่อไปนี้ แสดงว่าผู้นั้นมีเหตุผลดีต่อการสมรสและชีวิต ครอบครัวใช่หรือไม่ ถ้าใช่กรุณาเขียนเครื่องหมายถูก (✓) ถ้าไม่ใช่กรุณาเขียน เครื่องหมายผิด (×) ลงในวงเล็บท้ายข้อนั้น"

¹Fred N. Kerlinger, Foundations of Behavioral Research (New York: Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1964), p. 282.

สำหรับข้อความหมู่ที่สอง ไขคำถามว่า

"ผู้ใดไม่เห็นด้วยกับข้อความต่อไปนี้ แสดงว่าผู้นั้นมีเหตุผลต่อการสมรสและชีวิตครอบครัวหรือไม่ ถ้าไขกรุณาเขียนเครื่องหมายถูก (✓) ถ้าไม่ไขกรุณาเขียนเครื่องหมายผิด (×) ลงในวงเล็บท้ายข้อนั้น"

ข้อความข้อใดที่ผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 8 ท่านลงความเห็น ว่า ถ้าผู้ตอบยอมรับหรือปฏิเสธข้อความเหล่านั้นแล้ว แสดงว่าผู้ตอบมีเหตุผลต่อการสมรสและชีวิตครอบครัว ผู้วิจัยก็จะเอาข้อความนั้นเป็นแบบวัดความมีเหตุผลเกี่ยวกับการสมรสและชีวิตครอบครัวต่อไป ส่วนข้อความข้อใดที่ผู้ทรงคุณวุฒิน้อยกว่า 8 ท่านลงความเห็น ว่า ถ้าผู้ตอบยอมรับหรือปฏิเสธข้อความนั้นแล้ว แสดงว่าผู้ตอบมีเหตุผลต่อการสมรสและชีวิตครอบครัว ผู้วิจัยก็จะตัดข้อความนั้นทิ้งเสีย

การเปลี่ยนระดับความมีเหตุผลให้เป็นคะแนน ถ้าผู้ตอบตอบเห็นด้วยกับข้อความที่จะต้องตอบว่าเห็นด้วย จึงจะนับว่ามีเหตุผลต่อการสมรสและชีวิตครอบครัว ผู้วิจัยให้ 1 คะแนน แต่ถ้าตอบไม่เห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวให้ 0 คะแนน ส่วนข้อความที่ผู้ตอบตอบไม่เห็นด้วยกับข้อความที่จะต้องตอบไม่เห็นด้วย จึงจะแสดงว่ามีเหตุผลต่อการสมรสและชีวิตครอบครัว ให้ 1 คะแนน ถ้าตอบเห็นด้วยกับข้อความดังกล่าว ให้ 0 คะแนน

การหาความเชื่อถือได้ (Reliability) ของแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ไปลองใช้กับประชากรที่มีการศึกษาสูง 30 คน และที่มีการศึกษาค่ำ 30 คน แล้วคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อถือได้ของแบบสัมภาษณ์ โดยใช้สูตรที่ 21 ของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน² (Kuder-Richardson) ถ้าแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นนี้มีความเชื่อถือได้สูงพอสมควร ผู้วิจัยจึงจะใช้เป็นเครื่องวัดความมีเหตุผลเกี่ยวกับการสมรสและชีวิตครอบครัวในการวิจัยต่อไป

²Georgia Sachs Adam, Measurement and Evaluation in Education Psychology and Guidance (New York: Holt, 1964), p. 87.

ตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ไม่ได้เป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมด แต่เป็นตัวแทนประชากร 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้มีการศึกษาชั้นปริญญาตรีหรือเทียบเท่าขึ้นไป และกลุ่มผู้มีการศึกษาไม่เกินประถมศึกษาปีที่ 7 ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เบื้องต้นของการวิจัย ที่จะเปรียบเทียบความมีเหตุผลเกี่ยวกับการสมรสและชีวิตครอบครัวระหว่างผู้มีการศึกษาสูงและผู้มีการศึกษาค่ำ จำนวนตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 240 คน³ ซึ่งเมื่อจำแนกตามอาชีพและรุ่นตวย จะได้ตัวอย่างประชากรเซลล์ 20 คน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนตัวอย่างประชากรที่ต้องการจำแนกตามการศึกษา อาชีพ และรุ่น

	การศึกษาสูง		การศึกษาค่ำ		รวม
	ข้าราชการ	ไม่ใช่ข้าราชการ	ข้าราชการ	ไม่ใช่ข้าราชการ	
รุ่นที่ 1	20	20	20	20	80
รุ่นที่ 2	20	20	20	20	80
รุ่นที่ 3	20	20	20	20	80
รวม	60	60	60	60	240

การสุ่มตัวอย่างประชากร

ผู้วิจัยได้ยึดถืออาชีพเป็นหลักในการสุ่มตัวอย่างประชากร คือ ข้าราชการ และไม่ใช่ข้าราชการ

³ ดูสูตรการคำนวณในภาคผนวก

การสุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นข้าราชการ ผู้วิจัยได้นำจดหมายแนะนำตัวจาก อาจารย์ที่ปรึกษา ไปติดต่อกับปลัดกระทรวงทั้ง 12 กระทรวง คือ สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงกลาโหม กระทรวงการคลัง กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ กระทรวงคมนาคม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงสาธารณสุข และ กระทรวงอุตสาหกรรม เพื่อขออนุญาตใช้ แบบสัมภาษณ์วัดความมีเหตุผลเกี่ยวกับการสมรสและชีวิตครอบครัวกับข้าราชการในสังกัดนั้นๆ เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว ผู้วิจัยได้ไปติดต่อกับแผนกเจ้าหน้าที่เพื่อขอทราบรายชื่อข้าราชการที่ สำเร็จชั้นปริญญาตรีขึ้นไป และข้าราชการที่มีความรู้ต่ำกว่าระดับปริญญาปีที่ 7 ซึ่งทั้งสอง กลุ่มจะต้องมีอายุระหว่าง 58-62, 38-42 และ 18-22 ปี ตามลำดับ ผู้วิจัยได้สุ่ม ตัวอย่าง (Random Sampling) ข้าราชการที่มีรายชื่อนั้นมากระทรวงละ 10 คน รวมเป็น 120 คน

ส่วนตัวอย่างประชากรที่ไม่ใช่ข้าราชการนั้น ผู้วิจัยได้มุกคณชั้นผู้บริหารงานใน บริษัท ที่สำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาตรีเป็นผู้มีการศึกษาสูง และบุคคลชั้นคนงานในบริษัทแห่ง เดียวกันนั้นเป็นผู้มีการศึกษาค่า ผู้วิจัยได้สุ่มรายชื่อบริษัทต่าง ๆ จากสมุดโทรศัพท์ แล้วไป ติดต่อกับผู้จัดการฝ่ายธุรการ เพื่อขอทราบรายชื่อผู้บริหารและคนงานที่มีอายุ 58-62, 38-42, และ 18-22 ปีตามลำดับ แล้วสุ่มตัวอย่างมาบริษัทละ 6 คน รวมทั้งสิ้น 20 บริษัท ได้ ตัวอย่างประชากร 120 คน

004630

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เริ่มออกเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ตัวอย่างประชากรตั้งแต่วันที่ 24 ธันวาคม 2515 จนถึงวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2516 โดยได้วางระเบียบวิธีดำเนินการสัมภาษณ์ เป็นแบบแผนอย่างแน่นอน⁴ เพื่อช่วยให้การสัมภาษณ์มีประสิทธิภาพและอยู่ในขอบเขตมากที่สุด

⁴ดูรายละเอียดในภาคผนวก

เมื่อได้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างประชากรทุกกลุ่มแล้ว นำแบบสัมภาษณ์มาแบ่งตามระดับการศึกษา อาชีพ และรุ่น ได้คำตอบจากกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งหมด 12 กลุ่ม ๆ ละ 20 คน ได้แบบสัมภาษณ์ $20 \times 12 = 240$ ฉบับ ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เป็นตัวแทนของประชากรในการวิจัยครั้งนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ตรวจให้คะแนนคำตอบแต่ละข้อในแบบวัดความมีเหตุผลเกี่ยวกับการสมรส และชีวิตครอบครัวเป็นรายบุคคลของตัวอย่างประชากรทั้ง 240 ฉบับ แล้วรวมคะแนนรวมทั้งถือเป็นคะแนนความมีเหตุผลของตัวอย่างประชากรแต่ละคน (X) หากยกกำลังสองของคะแนนแต่ละคน (X^2) หาผลบวกของคะแนน ($\sum X$) และผลรวมของคะแนนยกกำลังสอง ($\sum X^2$) หากคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s) ด้วยเครื่องคำนวณเลขมอนโร (Monroe)

การทดสอบความมีนัยสำคัญความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างตัวอย่างประชากร 2 กลุ่ม ระหว่าง 2 อาชีพ และระหว่าง 3 รุ่น ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน แบบมีตัวประกอบ 3 ตัว⁵ (Three Dimension Design แบบ $2 \times 2 \times 3$ Factorial Design) ตัวประกอบทั้งสามในการวิจัยครั้งนี้คือ การศึกษา อาชีพ และรุ่น ทั้งนี้ เพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัย ถ้าการทดสอบมีนัยสำคัญในตัวประกอบใด ก็จะได้ทำการทดสอบค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกันต่อไปด้วยวิธีของ ดันแคน⁶ (Duncan's New Multiple Range Test) และการทดสอบค่าที⁷ (t-test)

ส่วนการหาระดับความมีเหตุผลเกี่ยวกับการสมรสและชีวิตครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างประชากรนั้น จะได้นำคะแนนเฉลี่ยของตัวอย่างประชากรทั้ง 240 คน มาคำนวณหาค่าเฉลี่ย

⁵Allen L. Edwards, Experimental Design in Psychological Research (New York: Hall, Rinehart and Winston, 1960), p. 200-214.

⁶Ibid., p. 136-140.

⁷Ibid., p. 104-105.

และขอบเขตของคะแนนเฉลี่ยของประชากร⁸ ว่า ความมีเหตุผลเกี่ยวกับการสมรสและชีวิตครอบครัวอยู่ระดับใด

การวิจัยเรื่องนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Method) เป็นการศึกษาเปรียบเทียบความมีเหตุผลเกี่ยวกับการสมรสและชีวิตครอบครัวของตัวอย่างประชากร 12 กลุ่มในสนาม (Field Study) ใช้แบบวัดความมีเหตุผลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ใหม้ความแม่นยำและความเชื่อถือได้ก็พอเพียง แล้วทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนชนิด 3 ตัวประกอบ แล้วทดสอบค่าเฉลี่ยชอนควายแบบทดสอบคั่นแคน ข้อค้นพบที่ได้เป็นความแตกต่างของความมีเหตุผลเกี่ยวกับการสมรสและชีวิตครอบครัวของตัวอย่างประชากรกลุ่มต่าง ๆ และหาระดับความมีเหตุผลเกี่ยวกับการสมรสและชีวิตครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นส่วนรวม

⁸ Allen L. Edwards, Experimental Design in Psychological Research (New York: Hall, Rinehart and Winston, 1960), p. 87-89.